

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL FINANSINĖS PAGALBOS PRIEMONIŲ TEIKIMO
NEĮGALIESIEMS, STUDIJUOJANTIEMS AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE, TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO“ PAKEITIMŲ PROJEKTO (TAP-19-1121(3), TAIS NR. 19-6641(4))**

2019-08-19 Nr. NV-2398

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – **tobulinti finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, teisinį reguliavimą.**

Dabartinė situacija:

- Finansinė pagalba teikiama neįgaliams studentams, kuriems: nustatytas 45 proc. ir mažesnis darbingumo lygis ar sunkus/vidutinis neįgalumo lygis; aukštojoje mokykloje studijuoja pirmą kartą (nepriklausomai nuo pasirinktos studijų formos); neturi akademinų skolų pagal studijuojamą studijų programą ir (ar) aukštosios mokyklos nustatyta tvarka skirtų nuobaudų; yra deklaravę nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvoje.
  - Finansinės pagalbos priemonės:
    - 1) specialiesiems poreikiams tenkinti – 50 proc. valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio (82,3 eurų) tikslinė išmoka kas mėnesį;
    - 2) Įstojusiems į valstybines aukštąsias mokyklas iki 2009 m. ir studijuojantiems jose iš dalies valstybės biudžeto lėšomis finansuojamose ar nefinansuojamose vietose, taip pat įstojusiems į aukštąsias mokyklas 2009 m. ir vėliau ir studijuojantiems jose valstybės biudžeto lėšomis nefinansuojamose vietose – 3,2 BSI dydžio (121,6 eurų) tikslinė išmoka už kiekvieną semestrą studijų išlaidoms iš dalies kompensuoti.
- Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka iš ES struktūrinės paramos lėšų kartą per mėnesį gali būti skiriama 4 BSI (152 eurai) dydžio tikslinė išmoka studijų prieinamumui didinti.
- Finansinę pagalbą koordinuoja Neįgaliųjų reikalų departamentas (NRD), sudarydamas sutartis su aukštosiomis mokyklomis ir skirdamas lėšas bei kontroliuodamas šių lėšų naudojimą.
  - Finansinės pagalbos teikimą administruoja aukštosios mokyklos, priimdamos sprendimus dėl pagalbos skyrimo ir išmokėdamos išmokas, teikdamos NRD paraiškas, ataskaitas bei informaciją apie prognozuojamą lėšų poreikį (administravimui papildomai skiriami 4 proc. visų aukštajai mokyklai skiriamų lėšų).

Finansinę pagalbą 2018 m. gavo 686 neįgalūs studentai (iš jų 686 asmenims mokėtos išmokos specialiesiems poreikiams tenkinti, 297 – tikslinės išmokos studijų išlaidoms iš dalies kompensuoti). Finansinei pagalbai panaudota 486 tūkst. eurų.

Neįgalių studentų, turinčių akademinų skolų, dėl kurių jie negauna finansinės pagalbos, yra apie 70.

Projekto esmė, nauda. Siūloma:

1) Patikslinti Finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, tvarkos aprašą (dėstoma nauja redakcija):

- Apibrėžti finansinės pagalbos gavėjų tikslinę grupę ir teikimo tikslą, nustatant, kad finansinė pagalba yra skirta neįgalių studentų (kuriems nustatytas 45 proc. ar mažesnis darbingumo lygis arba sunkus/vidutinis neįgalumo lygis) specialiesiems poreikiams, susijusiems su studijomis, tenkinti bei neįgalių asmenų studijų prieinamumui didinti (finansinės pagalbos priemonės ir jų dydžiai nesikeičia).
- Atsisakyti reikalavimo, skiriant finansinę pagalbą, neturėti akademinų skolų pagal studijuojamą studijų programą ir (ar) aukštosios mokyklos nustatyta tvarka skirtų nuobaudų, nes specialieji studijuojančiojo poreikiai dėl negalios išlieka nepriklausomai nuo jo turimų akademinų skolų skaičiaus ar skirtų nuobaudų.
- Papildyti nuostatomis, suteikiančioms teisę gauti finansinę pagalbą asmenims, įtrauktiems į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą.
- Nustatyti asmens prašyme baigtinį asmens pateikiamų duomenų sąrašą.
- Nustatyti sprendimo dėl finansinės pagalbos skyrimo ir mokėjimo nutraukimo priėmimo terminą (20 dienų).

- Nustatyti NRD kasmet teikiamos informacijos SADM turinį.
- Pakoreguoti pagal Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą bei Reglamentą (ES) 2016/679, atlikti kitus redakcinio pobūdžio taisymus.

2) **Vyriausybės posėdžio protokoliniu sprendimu pavesti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM) ir SADM iki 2019-12-31 sistemiškai peržiūrėti finansinės paramos neįgaliesiems studentams teikimą** ir parengti bei pateikti Vyriausybei įstatymų projektus, kuriais būtų nustatytas finansinės pagalbos neįgaliesiems studentams, studijuojantiems aukštosiose ir profesinėse mokyklose, priemonių teikimas.

Papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis – 81 tūkst. eurų metams (lėšos bus skiriamos iš SADM numatytų bendrųjų asignavimų).

Patvirtinus tvarkos aprašo pakeitimus, kuriais finansinės pagalbos teikimo neįgaliesiems studentams sąlygos bus atsietos nuo jų akademinio rezultatų, didės studijų prieinamumas negalia turintiems asmenims.

Derinimas. Projektas svarstytas 2019-07-16, 2019-08-06 tarpinstituciniuose pasitarimuose ir patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės 2019-07-12 pažymoje Nr. NV-2037 bei Teisės grupės 2019-07-12 išvadoje Nr. NV-2043 ir 2019-08-02 išvadoje Nr. NV-2265 pateiktas pastabas.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė išvadose yra pateikusi siūlymą finansinės pagalbos neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, skyrimo ir mokėjimo pagrindus, sąlygas nustatyti ne Vyriausybės nutarimu, bet įstatymu. Siūlymui įvertinti, SADM kartu su ŠMSM 2019-08-09 organizavo pasitarimą. Pasitarimo metu sutarta, kad tikslinga su specialiųjų poreikių tenkinimu susijusios valstybės paramos studijuojantiems neįgaliesiems teikimą reguliuoti Mokslo ir studijų įstatymu. Atsižvelgiant į tai, kad reikia iš esmės peržiūrėti paramos neįgaliesiems studentams teikimo sistemą, kartu su Projektu teikiamas Vyriausybės posėdžio protokoliniu sprendimo projektas, kuriuo siūloma pavesti šioms ministerijoms tai padaryti. Taip pat, tobulinant šią sistemą, pasiūlyta neapsiriboti vien parama neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, bet įvertinti galimybę numatyti ją ir neįgaliesiems, besimokantiems profesinėse mokyklose.

Atitiktis Vyriausybės programai – atitinka Vyriausybės programos siekius įgyvendinti Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas ir gerinti neįgaliųjų teisių užtikrinimą visose gyvenimo srityse; skirti adekvačius išteklius neįgalių asmenų teisių apsaugai ir gyvenimo kokybei užtikrinti; valstybės paramą neįgaliesiems aukštųjų mokyklų studentams teikti ne tik didinant fizinį prieinamumą, bet ir padedant planuoti karjerą, ieškant darbo vietos (63 p.).

Dalykinio vertinimo išvada:

1) Siūlome patikslinti Vyriausybės posėdžio protokoliniu sprendimo projektą, numatant, kad sistemiškai peržiūrėti finansinės paramos teikimą ir pateikti Vyriausybei siūlymus dėl jos tobulinimo pavedama iki 2019-10-31, o įstatymų projektus – iki 2019-12-31. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai kad, besimokantieji profesinėse mokyklose nėra laikytini studentais ir studijuojančiais.

Projektą (kartu su Vyriausybės posėdžio protokoliniu sprendimo projektu) siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime** ir patikslinti, įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas.